

حقوقی بیلگیلر مجموعه سی

هر آيك اون بيشده نشر اولنور

باشقه سنك فعلندن دولايي مسئوليت

— ۲ —

«استخدام اينديكي كيمسرك و عمد سنك» تعبيرلى نېلى افاده اير ؟

قانونك متنه باقيلاجق اولورسه بوراده مطلق بر معنا قصد ايديلديكي يعنى بوتعبيرلرك بلاقيد و شرط بالعموم مستخدملرله عملهلرلى افاده اينديكي آ كلاشيلمقده در . آنجق عبارده كي بواطلاق ظاهر يدر . اسويچره محكمهلرينك بو خصوصده مسبوق اجتهادلرله باشليجه حقوق مدنيه مؤلفلرينك بوبابده سرد ايتديكلرى افكار و مطالعاتى نظر دفته آلدنمز تقديرده بوتعبيرلى تفسير ايدر كن بعض قيود و شروطه رعابت ايتك لازم كلديكنى كوره جكز .

اول امرده شوراسنى اشارت ايدلم كه بورجلر قانونك ۵۵ نجى ماده سنك مأخذى اولان اسويچره قانوننده كي مادهده هر نه قدر «عمله» تعبيرى عيناً موجود ايسده «استخدام اينديكي كيمسرك» تعبيرى قوللائيلىمامشدر . اوراده «مأمورلرينك» آدمالرينك «commis» و «يازيخانه سنده مستخدم اولانلرك employé du bureau» سبيت و برديكي ضرردن بحث ايديلمكده در . بونى نظر دفته آلان «ويرژيل روسل» قانونمرك بو مادهسى يالكز متنده ذكر ايديلش اولانلر يعنى مأمورلرله يازيخانهده مستخدم بولانلر و عملهلر حقنده قابل تطبيقدر [۱] «دييور . مع مافيه آتيا» ويره جكمز ايضاحاتدن آ كلاشيلاجنى وجهله هر نه قدر ايكي قانون ماده لرنده قوللائيلىان تعبيرلرده بويله بر باشقه لى وارسده بو تخالف مقصود اولان معالرده كي وحدتى اخلال ايتمش دكلدر . فرانسز قانون مديسى بو موضوعده باشقه كلهلر استعمال ايتمش واولكى مقاله مزده اشارت ايتديكمز وجهله بومسئوليتدن باحث اولان ۱۳۸۴ نجى ماده سنده «مأمور preposé» و «خدمتچى domestique» تعبيرلرلى قوللائيلىمامشدر .

كيمه «استخدام ايديلن كيمسه» ديهه جكز؟ بوسؤالى تدقيق ايدن باشليجه حقوق

[۱] «ويرژيل روسل» «بورجلر قانونى شرحى Manuel du droit fédéral des

obligations» دردننجى طبع نومرو: ۱۴۱۰.

مدنیہ مؤلفرینک بوبابده درمیان ایتدیگیری افکارده تخالف وارددر. مسئلہی اطرافلیجه حل ایتک ایچون بو مختلف رأیری تلخیصاً ذکر ایتدیگدن سوکره قطعی بر جواب ویرمه چالیشاجفز.

برقم مؤلفاره کوره بر شخصه «استخدام ایدیلن کیمسه» دینه بیلدک ایچون بونک استخدام ایدن طرفندن انتخاب ایدیلش اولسی لازم کلیر. بناءً علیه بر کیمسه بر دیگریک مراقبه ونظارتی آلتنده بولنسه بیله اونک طرفندن انتخاب و بوظیفه تعیین ایدیلش اولمادیجه «استخدام ایدیلن کیمسه» صنفندن عد ایدیلهمز. بوصفه داخل اولق ایچون شرط اساسی مراقبه ونظارت اولمایوب انتخاب ایدیلش اولمقدن عبارتدر. مشهور حقوق مدنیہ مؤلفریندن لوران Laurant، هوق Hue، دهمولون Demolomr، بودری لاقانتیهری بوفکرده درلر. بونلری بو مطالعهیه سوق ایدن ملاحظه باشقه سنک فعلندن دولای مسئولیت مدنیہک انتخابده کی قصور دن نشأت ایتدیکنه ذاهب اولملریدر. ه لوران «دیورکه: «مسئولیت ایچون بر قصورک مفروض اولدینی شبهه سزدر. آنجق بوقصور استخدام ایدیلن کیمسهک انتخابنه تعلق ایوب نظارت و مراقبه نه تعلق ایتمز. بناءً علیه بعضیلرینک دیدیکی کبی مستخدمک فعلندن مشول اولان اونی سوق واداره ایدن دکلدر. اکر بونلرک فکریخی قبول ایدمک اولورسه ق روح قانونه مخالف حرکت ایتش اولورز. چونکه مسئولیتک عنصر اساسی انتخابده کی قصوردر. مراقبه ونظارتده کی قصور مسئولیتی دوغورماز. اکر بویله اولمش اولسایدی اووقت استخدام ایدنه بویله برقصوری اولمادیفنگ اثبات ایدیلشی صلاحیتی ویریلردی. حالبوکه بویله بر صلاحیت ویریلهمش اولمسندن آکلایورز که مسئولیتده سوق وادارهک بر تأثیری یوقدر. اونک ایچون استخدام ایدن کندی انتخاب ایتدیکی مستخدمک فعلندن مشولدر. ایستهر اونی مراقبه ونظارتی آلتنده طوتسون ایستهر طوتما سین [۲].

دیگر برقم مؤلفره باقیلاجق اولورسه بر آدمه «استخدام ایدیلن کیمسه» دینه بیلدک ایچون بونک استخدام ایدنهک مراقبه ونظارتی آلتنده بولنشی ایجاب ایدر. بناءً علیه کندی طرفندن انتخاب ایدیلش آنجق باشقه سنک سوق واداره نه تودیع اولونمش بولنان بر کیمسه بوصفه ادخال ایدیلهمز. مشهور حقوق مدنیہ شارحی «اوبری Aubry

[۲] «لوران» ه «فرانزس حقوق مدنیہک اساسلری Principes du droit civil français» جلد: ۲۰، نمره: ۵۷۸. بواترک ۳۳ جلد اولق اوزره تمامی عدلیه کتبخانه سنده وارددر.

« et Rau », « سوردات Sourdats », « لارومبیه Larombier » بوقاعته در لر . مؤلفی بوقاعته سوق ایدن سبب ؛ باشقه سنك فعلندن دولای ترتب ایدن مسئولیت مدینه نك مراقبه و نظارتده کی قصور فرضیه سنه استاد ایتدیکنی قبول ایتمش بولونلرندن عبارتدر . بوناره کوره یالکز مستخدمك انتخابنده کی قصور بومسئولیتی مشروع کوسترمکه کافی کلر . چونکه حقیقهٔ اعتماد لایق برکیمسه نك برای استخدام انتخاب ایدیللسیله ایش یتمه ز . بویله ۲ مستخدمك بالاخره ایجه سوق و اداره ایدیللمسندن و کندیسنه ویریلن ایشی ایفا ایدرکن جدی وقوتلی برنظارت و مراقبه یه تابع طوتولماسندن دولای برضرره سبیت ویرمسی هر زمان ممکندر . بوضررك مسئولیتدن مجرد انتخابده قصور اوانادینی ایلری سسورولمك صورتیله قورتولمق قابل اولایلیرمی ؟ اونك ایچون انتخابدن دهامهم ومسئولیتك اساسی اولمغه دهام لایق دیگر برعنصری قبوله مجبورز که اوده نظارت و مراقبه در . فیالحقیقه برکیمسه یی کندی نظارت و مراقبه سی آلتنده بولنمیان برباشقه سنك فعلندن دولای مسئولیتك هیچ برزمان عادلانه برحرکت صایلماز . ایشته بوملاحظه یه بناء درکه بریسنه « استخدام ایدیلن کیمسه » دیه بیلیمز ایچون بونك استخدام ایدنه نك مراقبه و نظارتی آلتنده وحکم واراده سنه تابع برموقعده بولنمی ایجاب ایتمکده در .

النهایت براوچنچی قسم مؤلفر دهاموارددرکه بونلرک یوقارده کی ایکی رأیی برلشدیرمش اولدقلری کوروویوز . بوناره کوره باشقه سنك فعلندن دولای مسئولیتك اساسی قصور فرضیه سنه استاد ایدرسده بوقصور نه دنیلدیکی کی یالکز انتخابده نهده یالکز مراقبه و نظارتده آرانیر . قصورك هرایی خصوصدهده موجوداولدینی فرض ایدیلشدر . بناء علیه برآدمك « استخدام ایدیلن کیمسه » مفهومه کیره بیلیمی ایچون استخدام ایدن طرفندن هم انتخاب همده سوق و اداره ایدیلش اولسی لازم کلیر .

حقوق مدینه پروفسورلرندن « هازی قایتان » ده بوفکرده در . بومؤلف دییورکه : « باشقه سنك فعلندن مسئول اولمق باشلیجه ایکی فکره استاد ایدر : انتخاب و مراقبه . شو حالده باشقه سی دمك اولان مستخدمده استخدام ایدنه نك انتخاب و مراقبه سنه تابع اولمیدر . یالکز کندی طرفندن انتخاب ایدیلوب باشقه سنك امرینه ویریلش یاخود باشقه سی طرفندن انتخاب ایدیلهرک کندی مراقبه سنه تودیع اولونمش بولان برکیمسه یه « مأمور ، دنيله مز [۳] .

[۳] « هازی قایتان - آمبرواز قولن » ، « فراسز حقوق مدینه سی شرحی » ایکنجی جلد . دردنجی طبع ۱۹۲۴ صیفه :

اسویجره حقوق مدنیہ شارحریہ کلنجہ :

پروفور « شنایدر » ایله « هازی فیک » لک ائرنده دنیلورکه : « استخدام ایدنه قارشی بر خدمت عقدی ایله مربوط ومعیت موقعنده بولنان هر کس استخدام ایدیلن کیمسه دیمکدر ، آنحق خدمت عقیدله مربوط اولمایوب فقط دیگر هر هانکی برسیدن دولایی استخدام ایدنهک نظارت ومراقبهسی آلتنده بولنانلرده کذلک بوصفدنرلر [۴] . « ویرزیل روسهل » بورجلر قانونی شرحنده بومسئله ایله اوزون بویلی اوغراشامشدر . یالکنز یوقاریده ذکر ایتدیکنز وجهله ۵۵ نجی ماده احکامنک متن قانونده یازیلی اولان مستخدملره حصر ایدیلنسی و آنحق بونلر حقده تطبیق اولونمسی ایستیور . « بونلر - دیبور - سیلرینی ایجار ایتش کیمسه لردر . فقط بویجارک کونلک ، آلیق ، سنهک و یا ایش و یا خود پارچه اوزرینه اولمسی ، برضعتک ، برتجارتک ، یا خود علی الاطلاق هر هانکی برمسئلک اجزا و ایقاسی ضمتنده یاپش بولنسی حائز اهمیت دکلدر [۵] . « بوصورتله « ویرزیل روسهل » مادهک متنده یازیلی اولان مستخدملرک برر اجیردن عبارت اولدقلرینه و هر نوع مساعی صرف ایدنه بیله جکلرینه اشارتله اکتفا ایتش و « استخدام ایدیلن کیمسه » نی تعریف ایله مشغول اولامشدر . مع مافیه هر ایکی شارحک یازیلرندن آکلاشلدیغنه کوره اهمیت حائز اولان نقطه نظارت ومراقبه کیفیتدر . بناءً علیه بر آدمک « استخدام ایدیلن کیمسه » صنفنه کیرمسی ایچون استخدام ایدنهک حکم وارادهسی آلتنده بولنسی اونک معیتده وتابی اولمسی لازم کلکدهدر . « انتخاب » جهتی اودرجه اهمیتلی تلقی ایدیله مشدر . فدهدال محکمهسی قرارلرندن بری ده بونی تأیید ایدیور . بوقرارده دنیلورکه : « مستخدم ایله استخدام ایدن آره سننده برمقاوله موجود اولماسه دخی استخدام ایدنهک مسئولیتی باقیدر . یترکه مستخدم استخدام ایدنه قارشی فعلاً خدمت ایضا ایدیچی بروضعیتده و اونک تابی موقعنده ونظارت ومراقبهسی ، سوق و ادارهسی آلتنده بولنمش اولسون [۶] .

فرانسز محکمه لرینک اجتهدینه کوردهده ، نظارت ومراقبه شرطنک آراغسی لازم

[۴] پروفور شنایدر - هازی فیک ، اسویجره بورجلر قانونی شرحی . برنجی جلد ، ۵۵ نجی ماده شرحی .

[۵] « ویرزیل روسهل » اسویجره بورجلر قانونی شرحی . برنجی جلد ، دردنجی طبع ، ۵۵ نجی ماده شرحی ، نومرو : ۱۴۰ .

[۶] (۵) نومرولو هامشدهکی اثرک ۵۵ نجی ماده شرحی هامشلرندن .

گمیکده در. حقوق مدنی شارحارندن بودری لافانینیری دیورکه: «ر کیسه یه مستخدم دنیلک ایچون بونک استخدام ایدن طرفندن انتخاب ایدیلش اولسی ایجاب ایدر. فقط محکمهلک اجتهدینه کوره بوکا دیگر برشرطک دها علاوه سی لازم کلیورکه اوده استخدام ایدنک سوق واداره سی آلتنده بولنمیدر. محکمۀ تمیزک ۲۵ آغستوس ۱۸۸۶ تاریخی قرار ی بومرکزده در. بناءً علیه بر مجهز سفینه سی کنندی طرفندن انتخاب ایدیلش اولان قاپدان وطاقه سیله برلکده هرهانکی بربحری سیر وسفر قومانیه سینه کیرالمش اولسه، ایجار مدتی ظرفنده، قاپدانله سفینه نک سبیت ویره جکی ضرردن مسئول ایدیله مز. چونکه بومدت ظرفنده قاپدانله سفینه مستأجرک حکم واداره سی آلتنده اولوب مجهزک نظارت و مراقبه سندن چیقمشدر [۷].»

بوتون بویاضاحاتی تلخیص ایده جک اولورسوق «استخدام ایدیلن یاخود ایتدیکی کیسه» تعیرینی: «ایش صاحبک ویا برایشک سوق واداره سی درعهده ایتش اولانک انتخابله معیتده و مراقبه سی آلتنده چالیشان کیسه» معنائه الموق لازم کلیور. شوقدر وارکه «انتخاب» و «مراقبه» کله لرنده کی معنائک حدودی وشمولنی آریجه تعین ایتمککمز ایجاب ایدر.

«انتخاب» و «مراقبه»:

«انتخاب» دنیلنجه دوغروندن دوغرویه پائیش اولان بر انتخاب خاطره کلیر. عجبا واضع قانونک مقصدی ده بومیدر؟ مستخدم اولان کیسه بالذات استخدام ایدن طرفندن می انتخاب ایدلیدر؟ باشلیجه مؤلفلر بویله بر مجبوریتک موجود اولمادیغنی بیان ایتمشلردر. (لوران) دیورکه: «اگر بر مأمور ایضاسیله مکلف اولدیغنی ایشده کندیسه معاونت ایچون ایچون ایکنجی بر مأمور انتخاب ایتش بولنورسه استخدام ایدن کیسه بو ایکنجی مأمورکده فعلندن مسئولدر. آنجی برنجی مأمورک بو انتخابه مأذون اولسی شرطدر. بر شرکتک مدیر عمومیسنک انتخاب ایتدیکی ایکنجی درجهده مدیرلرله سائر مأمورلرینک فعلندن مسئول اولسی ایشه بو اساسه مستقددر [۸]. بودری لافانینیری ده عینی فکری درمیان ایدیور:

[۷] بودری - لافانینیری، فرانز حقوق مدیسی شرحی، اون بشنجی جلد، نومرو: ۲۷۱۲.

بومعظم اثر بوتون جلدلری تام اوله رق استانبول بازوسی کتبخانه سنده موجوددر.

[۸] (۲) نومرولو هامشده کی کتاب. یکرمنجی جلد نومرو: ۵۷۴

« بر مأمورك - ماذونیتی داخلده - انتخاب ایتدیکی ایکنجی درجهده بر مأمورك سبیت ویره جکی ضرردن ده استخدام ایدمك مسئول اولسی ایجاب ایدر [۹]. » « قاریانه » کلیات حقوقنده شو مثال ذکر ایدیلکدهدو : « بر سفینهك قاپتان طرفندن انتخاب ایدیلش اولان ما کنه جیلریله شوفورینك فعلندن دولای سفینه مجیزی مسئولدره . زیرا بر ایش صاحبی یالکز کندی مأمورینك ویردیکی ضرردن مسئول اولما یوب بو مأمورك کنديسنك منلی صفتیله انتخاب ایتدیکی ایکنجی درجهده مأمورلرک سبیت ویره جکلری ضرردن ده مسئول اولور [۱۰]. »

« مراقبه » یه کنگجه : استخدام ایدمك بوصلاحیتی حائز بولنسی کافیدر . بوصلاحیتک استعمال ایدیلوب ایدیلشمس اولسی بر تأثیر یاماز . بودری لافاتینهری حقوق مدنییه مؤلفارندن « هوق » ک فکرنی شو صورته نقل ایدیور : « بر کیسه یه مأمور دینه بیلیمک ایچون استخدام ایدمك اون ایستدیکی کبی مراقبه یه سوق واداره یه صلاحیتدار بولنسی کافیدر . استخدام ایدمك بو مراقبه یی یاپوب یانماسی حائز تأثیر اولاماز [۱۱]. »

کذلک بو مراقبهك فعلاً ، وجاهاً موجود اولسنده احتیاج یوقدر . حکماً بو مراقبهك موجودیتی مقصدی تأمین ایدر . « بلانیول » دیورکه : « استخدام ایدن خدمتچیسنك کندی غایبده یادیفی ضرردن ده مسئولدر . « پویه » ده بوفکرده ایدی [۱۲]. » بناءً علیه بر سفینه مجیزی کندی غایبده قاپتانک یادیفی ضرردن مجرد سفینهده بولنماسی حسیله وجاهاً وفعلاً مراقبه امکانک کنديسی ایچون غیر موجود اولدیغند بخله قوربیه ماز . کذلک بر اوطوموبیل صاحبی ، شوفورک ما کنه یه نظام خارچنده بر سرعت ویرمسندن دولای وجود بولان ضرردن قورتولوق ایچون ضررک حین وقوعنده اوتوموبیل ایچنده بولنادیغی ایلری یه سوردهك شوفوری مراقبهك کنديسی ایچون ماده ممکن اولامایه جفنی درمیان ایدمهز (پروفور شایدر هازی فیق) .

[۹] (۷) نومرولو هامشده کی کتاب . اون بشنی جلد . نومرو : ۲۹۱۳

[۱۰] « قاریانه » فرانز حقوق کلیاتی « Repertoire général du droit français » اوتوز ایکنجی جلد . مدنی مسئولیت بحثی . نومرو : ۶۶۳-۶۶۴ بواثر بارو کتبخانه سندهدر .

[۱۱] (۷) نومرولو هامشده کی کتاب . اون بشنی جلد : نومرو : ۲۹۱۴

[۱۲] پروفور بلانیول ایله پروفور ریسه . فرانز حقوق مدنیسی شرحی . ایکنجی جلد . اوتغنی طبع ۱۹۲۶ ، نومرو : ۹۱۲

عمد :

۵۵ نجی ماده آریجه برده «عمله» دن بحث ایدیور . عجبا بوکله «استخدام ایدیلن کیمسه» تعیرندن آری بر معنا قصد ایدیلک ایچونمی استعمال ایدیلشدر؟ کرک پروفور (شنایدر فیک) ک اثرنده کرک (ویزیل روسهل) ک شرحنده بویه بر آریلغه دلالت ایده جک ایضاحاته تصادف ایده مدک . یالکز «پلانیول»، «خدمتچی domestique» ایجاریه «عمله ouvrier» ایجاری آراسنده حقوقاً بر فرق اولمادیغندن بحث ایدرکن دیورکه: «اجرتله چالیشان اشخاصک مساعیسنده کی اقتصادی ماهیتک باشقلنی «عمل اوزرینه وارد اولان ایجارک louage de travail» هویت حقوقیه سنی دیکشدرمه ز . بعضاً بر عملی ایجار ایدن یعنی اجیر طوتان کیمسه تجارت و صنایع اربابندن بر مستحصل اولور . بونک یادیفی ایش اجیرلرینی صاتیلغه چیقاره جنی اشیانک استحصالی ایچون چالیشدیرمقدن عبارتدر . بعضاًده اجیر قوللانان مستهلک اولور . بوده بالذات کندیسنه هر هانکی بر فائده نک تأمین ایچون چالیشدیرر و بو مساعینک ثمره سنی کندیسی استهلاک ایدر . ایشه برنجی حالده استخدام ایدن «پاترون» واجیرده «عمله» اسمی آلیر . ایکنجی حالده ایسه استخدام ایدنه «افندی maître» واجیره ده «مستخدم employé» دیوروز . بوراده هر نه قدر ایجار عقدی، آری آری غایه لر ایچون منعقد اولمش واجیرلرده اجتماعی ماهیتی بری برینه بکزمه مین ساحلرده چالیشمشلر ایسه ده بو تخالف عقد ایجارک ماهیت و حکملری اوزرنده بر کونا تأثیر یاماز [۱۳] . شو حالده واضع قانون «استخدام ایدیلن کیمسه» ایله «عمله» تعیرلرینی اواسه اولسه عملک مصروف اولدینی ساحه نک اقتصادی ماهیتده کی فرق کوسترملک مقصدیه قوللانمش اولابیلیر . فی الحقیقه لسانمزده بر شوفور اوتوموبیل صاحبه ور قاپتانده سفینه مجهزیه قارشی استخدام ایدیلن کیمسه دیمکدر . بونلره عمله دیه مینر . کذلک بر انشا آنده طاش طاشیان بر اجیره آنجی «عمله» تعیریه افاده ایدیه بیلیر .

اجیر خاص، اجیر مشترک :

بورایه قدر ویردیکمز ایضاحات بزى اجیر خاص واجیر مشترک آره سنده کی فرق خاطر لاندی . معلوم اولدینی اوزره مجله ده «اجاره آدمی» بر عقد ایجار واردی که بوراده

ایجار ایدیلن شی اجیرك عملدن عبارتدی. آنجق اكر اجیر یالكز مستأجره ایشلمك اوزره طوتولش ایسه اجیر خاص واکر مستأجردن باشقهنه ایشلمه مك شرطیه مقید دكسه اجیر مشترك اسمی آلردی. ایشته بورجلر قانونك ۵۵ نجی ماده سنك موضوع بحث اولان ارباب مساعی یعنی «استخدام ایدیلن كیمسه» ایله «عمله» لر بجه لك اجیر خاص دیدیكى نوعنددر. چونكه بو صنف كیمسه لر میانه ادخال اتمك ایچون موجودیتی یوقارده موضوع بحث ایتدیكمز انتخاب و مراقبه شرطلری آنجق اجیر خاص دنیلن دنیلن كیمسه لرله مستأجر یعنی استخدام ایدن كیمسه آره سنده موجود اولابیلر. شو حالده بر قوندیره جنك قالفه سنی نظر دقه آلاقی اولورسوق بو قالفه سپارش ایتدیكمز بر پوینی بزه قارشى اجیر مشترك صفتیه یاپدینی حالده مغازه صاحبی اولان قوندیره جیه قارشى وضعیتی اجیر خاص اولمقدن عبارتدر. بناءً علیه بو پوینی یاپاركن قالفه لك سبیت ویره جکی ضرردن دولایى بز مسئول اولمادیقمز حالده قوندیره جی تماماً مسئولدر. چونكه قالفه لك اوکا قارشى حائز اولدینی موقع «استخدام ایدیلن كیمسه» مفهومك افاده ایتدیكى موقعدن باشقه برشی دكلدر.

استخدام ایدیلن كیمسه لك هرنی — حكومتك مسؤلیتی :

فینه لری سوق و اداره اتمك ایچون قاپتان ، یازنخانه مز ایچون كاتب استخدام ایتدیكمز کی حكومتده خدمات عمومیه لك تدویری ایچون مأمور استخدام ایتكده در. بو صورته استخدام ایدیلنك هونی آره سنده بر فرق حاصل اولبور. بونلردن برنجیسی غیر رسمی، ایکنجیسی ده رسمی بر مأمورددر. انتخاب و مراقبه شرطلری ایسه هر ایکی نوع مأمورده ده موجوددر. عییا استخدام ایدیلن كیمسه لك هویته کی بو باشقه لق بورجلر قانونك ۵۵ نجی ماده سنك تطبیق ایدیلوب ایدیله مسی خصوص سنده حائز تاثیر اولورمی؟ یعنی استخدام ایدنه لك حكومت اولسی مسؤلیت حقوقیه یی رفع ایدرمی ؟

بو سؤال بك نازك بر مسئله به تماس ایدیور. بر مأمورك فعلدن دولایى حكومتك حقوقاً مسئول ایدیلنك تضمینات اعطاسیله مكلف طوتولوب طوتولمایه جنی اوتهدن بری اوزون اوزادی به مناقشاتی موجب اولش بر مسئله در. بو موضوعی تدقیق ایدن بوران دیوركه: «مأمورلرینك فعلدن دولایى حكومتك مسئول اولوب اولمادینی محتاج تدقیق بر مسئله در. بر قسم ارباب حقوقه كوره بویه بر مسؤلیته امكان یوقدر. بونلك استاد

ایتدکری باشلیجه سبب بو بابد. بر صراحت قانونیه نك موجود اولماسندن عبارتدر. چونکه باشقه سنك فعلندن دولایي مسئولیت؛ عمومی بر قاعده حقوقیه دن یعنی هر کسك آنجق کندی فعلندن مسئول اولسی اساسندن انحرافی تضمن ایتدیکی ایچون قاعده قانونك صراحتی آرامق مجبوریتمده. بعضیاری دیورلر که قانون مطلق بر عبارت قوللانیس اولدینی ایچون مسئولیتك حکومتده تشمیل ایدیه جکنده شبه اولونماز. آنجق بوراده تدقیق لازم کلا بر جهت وارسه اوده حکومتك ایشی باشقه سنه تودیع ایتس اولانلردن «commetant» معدود اولوب اولمادیغیدر. چونکه ماده قانونیه مسئولیتی بونلره توجیه ایتکده در. بو مبدادن حرکت ایدن مؤلفلر حکومت وظیفه لرینی ایکی به آیر سیورلر. حکومتك بر انحصاری یاخود صناعی، زراعی، تجاری هر هانکی بر تشکلی اداره ضمتنده یادینی وظائف موجود اولدینی کبی بونلرک حارجنده قالان یاخود بو قبیل اولیان وظیفه لریده واردر. ایشته حکومت برنجی صنف وظیفه لرینی ایفا ایدرکن مأمورلرینك سبیت ویره جکلری ضرردن مسؤلدر. چونکه بو وظائفی ایفا ایدرکن ایشتی باشقه سنه تودیع ایتس اولان صفتی حائزدر. ایکنجی قسم وظیفه لرینه کلنجه: بونلر خدمات عمومییه متعلق وظائف زمره سندن اولدینی ایچون مأمورلرینك بو وظائفی ایفا ایدرکن یاباقلری ضرردن مسؤل دکلدرد. دیگر طرفدن شورای دولت علی الاطلاق حکومتك مسؤل اولمایه جغنی مدافعه ایتشدر. بو عدم مسئولیت ایچون ایلری به سورولن سبب قانون مدینك حکومت حقنده قابل تطبیق اولماسندن عبارتدر. قانون مدنی یالکز وطنداشلا آره سنده کی مناسباتی تنظیم و اداره ایدر. حکومتله وطنداشلا آره سنده کی حقوقی مناسباده قانون مدنی احکامی جریان ایتمز. حالبوکه بو مسئولیت ایچون استناد ایدیلن ماده، قانون مدینك ماده لرندن بریدر.

بزم فکر مزه کلنجه: مختلف نظارت و اداره لرله تمثیل ایدیلن حکومت ایشتی باشقه سنه تودیع ایدنلر کی مأمورلرینك، آژانلرینك، خدمتکارلرینك فعلندن مسؤلدر. بناء علیه فرضا پوسته و تلغراف موزعلری رسمی وظیفه لرینی یاپارکن سبیت ویره جکلری ضرردن حکومتك مسئولیتی ایجاب ایدر [۱۴]. بودری لاقانتیه ری مسئله یی آیری بر نقطه دن تدقیق ایدیور: «باشقه سنك فعلندن دولایي مسئولیت انتخابده کی قصورک مفروض اولسندن نشأت ایدر. شو حالده حکومتی ده مسؤل ایده بیلمك ایچون اوکاده ب صورتله بر قصور

[۱۴] (۲) نومرولو هامشده کی کتاب. نومرو: ۵۹۰-۵۹۳

عطف اتمك لازم كله جكدر. حالو كه حكومه شخصى ر قصورك عطفى متصور اولاماز. شو حالده بويه بر مسئوليتك قبولى ايجون باشقه بر اساس آرامق لازمدر كه اوده ضرر نظريه سندن عبارتدر. محكمه تميز حكومه مسئوليت توجيه ايتمشدر. شوراي دولت و قيله نومسئوليتى قبول ايتموردى. فقط اخيراً بوقاعتى دكيشدير مش و خدمات عموميه نك حين ايفاسنده مأمورلك سبيت و يرديكى ضررلردن دولايى حكومتك ده مشول اولسى لازم كله جكفى قبوله باشلامشدر [۱۵]. «بوران» ايله «بودرى لافاكتنه رى» نك شر حرلى نسبة اسكيدر. فقط اك يكي شر حارده حكومتك مسئوليتنى قبول ايدىور. «پلانيول» ۱۹۲۶ طبعلى اك صوك حقوق مدنيه شر حنده دييور كه: حكومت، «ناحيه لره commun» دواژ عموميه ماهيه، ايشلارنى باشقه سنه توديع ايدنلردن معدود اولدينى ايجون ازانلرينك فعلندن مسئولدرلر. خدمات عموميه يي اداره ايدن حكومت مؤسسه لرى مأمورلرينك سبيت و يرديكى ضررلردن دولايى مشول اولدقلىر سنه دائر اتخاذ ايدمش محكمه قرارلرى وارددر. محكمه تميزك ۲۰ مابى ۱۹۲۱ تاريخلى قرارى بو ميانده ذكر اولنه بيلير [۱۶].

فرانسه ده حكومتك مسئوليتنى ناطق اولان اك صريح قانون ۲۰ تموز ۱۸۹۹ تاريخنده نشر ايدلمشدر. بو قانون ۱۳۸۴ نومرولو قانون مدنى ماده سنه علاوه ايدمش بز فقره يي تضمن ايدر. معارف عموميه معلملرينك مسئوليتى يرينه حكومتك مسئوليتى اقامه اولومشدر. او تاريخه قدر قانون مدنيك ۱۳۸۴ نجى ماده سى موجب سجه معلملر تحت تربيه لرنده بولنان چوجقارلك فعلندن شخصاً مشول طوتولمشلاردى. بالاخره بو مذييل فقره ايله حكومت بو مسئوليتى كندى اوزرينه آلمشدر.

بورجلر قانوننك مأخذى اولان اسويجره قانوننك ۶۱ نومرولو ماده سى رسمى مأمورلره مستخدملرك فعلندن دولايى حكومتك مسئوليتقه تعلق ايدر. بوماده موجب سجه مأمورلك قصور و خطاسندن متولد ضررلرى حكومتك تضمين ايتمى لازم كلمكده در. مثلاً: اجرا و افلاس مأمورلرى استخدام ايتدكلرى كيمسه لرك سبيت و يردكلرى ضررلردن مشول اولدقلىرى كى اكر كنديلرينك مالى استطاعتى ويا و يردكلرى كفالتك مقدارى بو ضررك تأديه سنه كافى كله ديكي تقديرده مربوط اولدينى قانطون بو ضررى اوده مكله مكلفدر [شنايدهر - ۶۱ نجى ماده شرحى. نومرو: ۶۱].

[۱۵] (۷) نومرولو هامشده كى كتاب. نومرو: ۲۹۱۷

[۱۶] (۱۲) نومرولو هامشده كى كتاب. نومرو: ۹۱۱

عجبا بو مسئولیت بزده ده جاری اولاجقمیدر؟ اسویجره قانونی لسانزده نقل ایدیلرکن بو ۶۱ نجی ماده آلمانمشدرد. بوندن واضع قانونک بو مسئولیتی قبول ایتمهدیکی استدلال ایدیله بیلیر. بو جهتی اشارت ایدن حاجی عادل بک دییورکه: « واضع قانونمز بورجلار قانونی ترجمه و ندوین ایدرکن رسمی مأمورلره مستخدملرک وظیفه ائسانسده کی فعللرندن متولد مادی و معنوی مسئولیتلر حقنده کی اسویجره قانونک ۶۱ نجی ماده سنی اقتباس و ترجمه دن صرف نظر ایتمشدرد. بناءً علیه رسمی مأمور و مستخدمینک ایفای وظیفه ائسانسده ایقاع ابتدکلری ضرر و خسار دولایسیله رسمی مؤسسه و دولتک مسئولیتی حقنده قیاساً و رأساً بو ماده احکامی تطبیق اولوناماق لازم کلیر. بو خصوصه صریح احکام قانونیه به مراجعت ایتمک ضرورتی واردر [۱۷]. هر حاله بزده هنوز مأمورک قصورندن دولایی حکومتک مسئولیتی پرهنسینک تماماً قبول ایدیلهدیکی آکلاشیلدور. قانون مدنی اسویجره دن آلیرکن بو مسئولته عائد بعض قسملری طی ایدلمشدرد. مثلاً: قانون مدینک ۳۷ نجی ماده سنی بویله در. محترم مسلکداشم غاد فراقو بک قانون مدنی شرحنده بو جهته اشارت ایدهلرک دییورکه: « بزده هنوز مأمورینک قصور و خطاسندن نائی حکومتک تضمینات اعطاسی پرهنسینی علی الاطلاق قبول ایدلمدیکندن صوک فقره لر - یعنی ۳۷ نجی ماده نک صوک فقرلری - طی ایدیلهلرک اقتباس ایدلمشدرد [۱۸]. مع مافیه قانون مدینک ۹۱۷ نجی ماده سنی موجبجه خزینه طابوسجللرینک طوتولمسندن متولد بوتون ضررلردن مسئول اولدیغنه کوره حکومتک مسئولیتی فکری ده تماماً ترک ایدلمش دکلدر.

خلاصه: ۵۵ نجی ماده نک عباره سنده کی اطلاقه و مأخذمن اولان اسویجره قانوننده حاکم اولان روح و ملاحظه به و علی العموم حقوق حاضریه حاکم اولان نظریه لره باقیلاجق اولورسه حکومتک ده استخدام ایدن صفتیه مسئول و بناءً علیه رسمی مأمورلرک استخدام ایدیلن کیسه «مفهومنه داخل اولمی» لزومه طرفدار اولایبیلر.

فی الحقیقه حکومتک بر شخص حقوقی عدا ایدیلهلرک هر نوع حقوق مدنییه مالک و حقوقی اهلیتی حائز بولندیفی قبول ایدیلدیکندن صوکره علی العموم فردلرکی اونک ده مأمورلرینک فعلندن مسئول اولمی ضروری و منطقی بر نتیجه حالته کیرمشدرد. مع مافیه

[۱۷] حاجی عادل بک، بورجلر قانونی شرحی. صمیمه ۳۵۸

[۱۸] غاد فراقو بک، قانون مدنی رهبری. صمیمه: ۷۷

باشقه سنك فعلندن دولايي مسئوليتك عمومى بر قاعده حقوقه دن - يعنى هر كسك كندى فعلندن مسئول اولمى قاعده سندن - انحراف صورتيه قبول ايدلمش بر اساس اولدينى ايلريه سوروله رك و ۶۱ نجى ماده نك نقل ايديله سيله احتجاج اوله رق صريح بر امر اولماد قجه حكومتك بو قيبيل مسئوليتيه معروض قلنه مابه جنى ده درميان اوله بيلير . هر حاله بو مسئله نك حلى ايچون محكمه لرمزك اجتهاد لرند برتبلر حاصل اولمسنه انتظار ايتمك لازم كله جكدرد . مسئله شيمديلك محكمه لك حق تقديرينه ترك اولونمش احوال دندر .

مسئوليتك شرط لرى :

استخدام ايديلن كي مسه ايله عمله نك فعلندن دولايي مسئوليتك تحققي ايچون وجودى لابد اولان بعض شرائط واردر . هر شيدن اول مادي ويا معنوى بر ضررك وجود بولمش اولمى شرطدر . ضررك وجود بولمى ايچون قوللا نسلان واسطه نك تاثيرى يوقدر . مادي بر فعل ايله اولدينى كې سوز ويا زى ايله ده ضرر ياپيلا بيلير . فى الحقيقه بر شوفورك اوتوموبيل خلاف نظام بر سرعت ايله سوقى نتيجه سى اوله رق وقوع بولان مصادمه دن يولچينك مجروح اولمى مادي بر فعل ايله وجود بولمش ضرردر . بر غزته ايله بر محررك نشر ياتندن متولد ضررك مسببى ايسه يازيدر . براوتلچينك يولچى بكه مك اوزره استاسيونده مستخدم آدمك ديكر براوتله كيتمك ايسته ين بر يولچى نى او اوئل خنده صرف ايتديكى يالان ياكلس سوز لرله كندى اوئله كتيرمك صورتيه ديكر اوتلچيه وريدكى ضررده سوز ايله وجود بولمش بر ضرردن باشقه برشى دكلدر . ضرر دنيلنجه بونلردن هراوچى ده قصد ايديلمش اولور [۱۹] .

آنحقي بوضررك كنديلرينه مودوع خدمت لرينى ايفا ايتديكلرى ائشاده پالمش اولمى شرطدر . فقط بر مستخدمه نه وقت كنديسنه مودوع خدمتى ايفا ايدر كن بوضررى يامشدر ديه جكز ؟ « بودرى لافا تينه رى » بو خصوصده مؤلف لراجه بر قاعده وضع ايديله ديكنندن مسئله محكمه لك تقديرينه محولدر [۲۰] « ديور كه حقيقت حاله بويله در بوبابده بر قاچ مثال ذكرى ايله اكتفا ايد جكز .

۱ — بر دستكاهدارك كندينه ويريلن خدمتى ايفا ايدر كن مشترينك بر شيشى

[۱۹] (۱۰) نومرولو هامشده كى كتاب ، نومرو : ۲۹۷ .

[۲۰] (۷) نومرولو هامشده كى كتاب ، نومرو : ۲۱۹۵ .

جالسندن پاترونی مسئول دکلدر. چونکه بوخرسزلق وظیفه‌نك حین ایفا‌سنده پائش برضرر عد ایدیه‌مشدر [شایدەر]، ۲ — بر باقیه مأموری شكلاً قصورلی بر چکی تأدییه ایستیکی تقدیره بوندن متولد ضرردن باقیه مسئول دکلدر. كذلك بوده ایفای وظیفه حالده پائش برضرر صاییل‌ماشدر. [شایدەر]، ۳ — فقط اورتاسنه اوتیه بری ییغلمش مانع‌لر احداث اولونمش بر سوقاقدن آرابه‌سنی کچرن سوروجی بوکیشدن متولد «یولچی‌به عارض اولان ضرر» ی ایفای وظیفه حالده بایدینی ایچون آرابه صاحی مسئولدر [شایدەر]، ۴ — بر مستخدمك حائز اولدینی صلاحیتی تجاوز ایده‌رك بایدینی ایشدن متولد ضرردن پاترونی مسئول دکلدر. چونکه کندیسنه مودوع خدمتی ایفا ایدرکن وجود بولماشدر [شایدەر]. مع مافیه حاجی عادل بك بورجلر قانونی شرحنده بر مأمور ولوکه حائز اولدینی صلاحیتی تجاوز ایده‌رك ضرری ایقاع ایتش اولسون ینه پاترون مسئولدر دیورسدهه مأخذ کوستره‌مشدر؛ ونه‌ه استناداً بوفکرده بولندقلرینی ایضاح ایتیه‌مشدر. حالوکه دیگر تورک شارح‌لر بوفکرده دکلدرلر. فوآد خلوصی و صبری شا کر بک‌لرک شرحنده دنیلورکه: «بالخاصه ضرر ایقاع ایدن فعل عمله‌نك ویا مستخدمك کندی ذاتی برتشی اومالمیدر.

مثلاً: مستخدم طرفندن برصاعی تأسیسات صرف اکلنجه‌ایچون حرکته کتیریه‌رك سرقت ایقاع اوله‌رق ویاخود موجود صلاحیت تجاوز اوله‌رق ایقاع ایدیش اولدینی تقدیره بونلر معیتنده کیلرک خدمت‌لرینی ایفا ایتدیگلری ائساده پائش ضررلردن عد اولونماز [جلد: ۱ حقیقه: ۱۵۶]. هر حالده پروفوسور «شایدەر» ك فکری ده‌ها شایان قبولدر. پروفوسور «هازی قاپتان» بوموضوعی تدقیق ایدرکن دیورکه: «مسئولیت موجود اولایلمك ایچون مأمور ویا خدمت‌چینك ضرر ویرن فعلی کندی خدمت‌لرینی یاپارکن ایقاع ایتش اولسی لازمدر. اگر بو ضرری خدمت‌لرینك خارجده یامیشلرسه طبیعی استخدام ایدنه مسئولیت ترتب ایتمز. مثلاً: مأذون ایکن ویا کندی کیفرینه برآوه کیتمش ایکن یابدیقلری ضرر بوقیلدندر. آنجق بونلر وظیفه‌لرینی یاپارکن استخدام ایده‌نك قطعی ممانعتنه رغماً ضرر ایقاع ایتسه‌لر ویاخود کندی وظیفه‌لرینه دوغروندن دوغرویه مربوط اولیان برحرکت‌لرندن دولایی ضرر وجود بولسه بونلردنه استخدام ایدن مسئولدر. شو حالده برآرابه‌نك صاحی سوروجیسنك بر یولچی طرفندن آرابه‌ده

اونودولان بریئی آلمی صورتیله ایقاع ایتدیکی ضرردن کذلک برشمندو فرقومپانیه سی مأمورلرینک، صنت مأموریتلرینک کند؛ ینه بخش ایتدیکی امتیازاتدن استفاده صورتیله اشیای ممنوعه قاجاقیلنی یاملرندن مسؤلدر [۲۰]. «هازی قایتان، ک بومشروحاتی فرانسز قانون مدنیسنک ۱۳۸۴ نجی ماده سنی نظر دقته آله رق در میان ایتدیکی شه سزدر چونکه فرانسه ده بوماده نک احداث ایتدیکی مسؤلیت مطلقدر. استخدام ایدنه نک مراقبه ده برقصوری اولمادیغنی اثباته صلاحیتی یوقدر. حالبوکه بزده کی سیستم بویله دکلدز. استخدام ایدنه بوصلاحیت ویریشدر. بناءً علیه بر مستخدم کندیسنه مودوع وظیفه سنی ایفا ایدر کن استخدام ایدنه قطعی ممانعته رغماً ینه ضرر ایقاع ایتمش اولسه بوندن دولایی استخدام ایدنه برمسؤلیت ترتب ایتمز. چونکه بوصورتله مستخدمنی مراقبه ده قصور اولمادیغنی اثبات اید بیلیر. بورجدر قانوننک ۵۵ نجی ماده سنک صوک فقره لری بونی تضمن ایدر.

یوقارده کی سطر لرله باشقه سنک فعلندن متولد مسؤلیتک اساسلرنی، بخیرینی و بو مسؤلیتی بزه نقل ایدن قانونی احکامی تلخیصاً کوستر مک ودها دوعروسی خاطر لاتمه جالیشدق. بو مساعیده نه درجه به قدر موفق اولدیغمز جای سؤالدر. هر حالده یکی بر موضوع اوزرنده و حقوق حاضره نک الک مهم اساسلرینه تماس صورتیله سبق ایدن بومساعینک مشکلاتی انکار ایدیله مز. بوراده مناقشه ایتدی کمز مسئله لر باشلی باشنه واوزون اوزادی به تدقیق اولنه جق موضوعلردر. مثلاً: مأمورلرینک فعلندن دولایی حکومتک مسؤلیتی . . . بونه کنیش ونه درین بر موضوعدرا. «لوران» یالکز بو بحث ایچون بیه اوزون صحیفه لر تخصیص ایتمشدر. طبعی بووافق ایکی مقاله ایچنه طاشیایامه جنی تفصیلاتی صوقفه امکان یوقدی. اونک ایچون هپسنی قیسه کسمکه مجبور اولدق. فقط فرصت بولدقجه بوتون بوموضوعلری آیری آیری ودها شمولی برشکلده تدقیق ایتمک ایسترز.

آزوقات

مدی حلیم